

"Hem fet la guerra amb cavalls de cartró"

Àmparo Treig, de Benifallet i psicòloga de la residència de Capellades, la zona zero de l'impacte sobre els geriàtrics, i Sergi Bartolomé, de Tivenys i treballador social d'una residència de Santa Coloma on la Covid-19 s'ha endut un terç dels residents, expliquen la seua experiència al SETMANARI L'EBRE

Terres de l'Ebre Oscar Meseguer

Capellades va ser la zona zero de l'impacte del coronavirus sobre els geriàtrics a Catalunya. La residència que gestiona la fundació Consorts Guasch va ser la primera que va emetre un comunicat explicant com s'estava acarnissant el virus entre els seus residents i el seu personal. Va ser la certificació inequívoca que el virus es convertiria en una bomba si entrava a les residències de gent gran, com així ha estat en més de la meitat dels centres del país. Més de 25 morts en poques setmanes -amb un centenar de residents i d'usuaris del centre de dia- van situar la residència del municipi de l'Anoia al mapa tràgic de la pandèmia. La psicòloga del centre des del 2015 és Àmparo Treig, de Benifallet. Atén els usuaris, als quals valora des del punt de vista cognitiu i emocional, i també les seues famílies si ho demanen.

El cap de setmana del 7 i 8 de març, Treig recorda que a la residència ja hi havia símptomes, però símptomes compatibles amb altres patologies, com cada final d'hivern i inici de primavera. El dia 12 es va confinar la conca d'Odena-Capellades en queda fora per poc, però té com a centre de referència l'Hospital d'Igualada i de seguida ja es van aïllar en una planta tots els residents amb símptomes, segons explica Treig, que va ajudar a informar telefònicament les famílies els dies posteriors al tancament de la residència. Ella mateixa però va haver d'aïllar-se a casa perquè el seu home havia estat en contacte amb una persona amb símptomes, i va deixar d'anar a treballar a la residència. De fet, a continuació l'Amparo també va començar a desenvolupar símptomes de la Covid-19 durant setmanes, amb seguiment telefònic des d'atenció primària sense ser objecte de cap PCR, i fins al 2 de maig no va poder tornar al geriàtric. "Gairebé tota la plantilla ha anat calent", repassa. Recorda que els EPIs van arribar molt tard i que al principi es protegien amb bosses de brossa. L'Amparo va haver de seguir pels grups de Whatsapp el reuïtzell de morts i quan va tornar, es va trobar uns avis i àvies -els que quedaven- erosionats, que portaven més d'un mes tancats cadascun a la seua

L'Amparo Treig Vidiella i Sergi Bartolomé Piñol, en imatges preses a les residències on treballen. / CEDIDES

habitació. Però diu que se'ls va trobar més bé del que s'esperava, fins i tot els que patixen demència o altres deterioraments cognitius. "Les videoconferències amb els familiars els han anat molt bé, i en general són una generació que ha passat una guerra o una postguerra i a partir dels 80 anys d'edat ho relativitza tot", interpreta. Fins i tot els més lúcid li transmeten molèsties poc tràgiques: que han passat calor, que s'han avorrit, i es preocupen per què els portaran a sopar i alhora pel destí dels seus familiars en un context de crisi econòmica. El que els ha impactat més, valora Treig, és l'absència de les visites presencials dels familiars. Ara, si més no, tornen a passejar pel jardí i l'Amparo ha reactivat les sessions de musicoteràpia. Canta i balla amb els avis, i li venen al cap els rostres desinhibits d'Ángeles, de la Pilar, de persones que trobaven en la música una pulsio balsàmica i als quals s'ha endut la Covid-19. Com qui no vol la cosa. Com d'amagat. "Podien arribar els familiars a la porta del jardí de la residència per a veure el cotxe amb el fèrret i aquí s'acabava l'acompanyament", reflexiona.

En tornar a la faena també es va trobar un grup de treballadors endollats que "encara no s'han despertat": "Primer atenc els avis i després vaig agafant algun company o companya sobre la marxa, però encara són en plena batalla, ara no en volen parlar; l'impacte vindrà en el

"La gent de més de 80 anys que ha passat una postguerra ho relativitza tot"

Amparo Treig
PSICÒLOGA DE LA RESIDÈNCIA DE CAPELLADES

moment que paren i s'adonen del que han viscut".

A PRIMERA LÍNIA Un d'estos soldats de primera línia és Sergi Bartolomé. Explica que quan convius molt directament amb la mort, aprens a relativitzar-la, però no nega que la seua experiència ha estat traumàtica. Viu a l'Hospitalet de Llobregat, és originari de Tivenys i és treballador social a una residència privada amb places concertades de Santa Coloma de Gramenet -obviem el nom del centre- que ha estat entre les més castigades per la Covid-19 a l'àrea metropolitana de Barcelona.

Durant esta crisi, han mort gairebé un terç dels 140 residents del centre. Ja abans que es decretés l'estat d'alarma, Bartolomé recorda que es van prendre les primeres mesures restrictives per a mirar de reduir el contacte amb l'exterior, però ja era tard. Poc després es va evidenciar que en una residència eminentment urbana, el virus ja havia entrat per la porta com si res. Dels primers dies, Sergi recorda sobretot la incertesa portada a l'extrem: "No sabies què podies fer

"Vas a treballar i en falta un, i un altre, i et preguntes fins quan"

Sergi Bartolomé
TREBALLADOR SOCIAL A UNA RESIDÈNCIA DE SANTA COLOMA DE GRAMENET

o què no podies fer, com t'havies de moure, no només a la faena sinó també a nivell personal". I comencen a arribar els morts, cada dia, com un martell, en ple desconcert, superposant la sospita sobre els pocs casos confirmats amb prova diagnòstica. "Molts van morir abans que existís la PCR -ironitza- i altres morien havent donat negatiu però amb símptomes molt clars de Covid-19", expressa el nostre testimoni, que acaba enfocant una situació dantesca i duríssima: "Ha sigut molt dramàtic perquè passes d'un contacte molt fluid amb l'exterior a haver d'explicar cada dia a les famílies per telèfon que no saps ben bé què està passant, que l'únic a què et pots comprometre és a informar-los diàriament de com està el seu pare o la seua àvia i que els donaràs tota l'atenció que pugues més enllà de la meua tasca de treballador social". Sergi entrava a les habitacions, donava de menjar als residents... al principi sense cap tipus de material de protecció facilitat per les administracions més enllà del que cada residència hagués pogut aplegar. "El que

més m'ha impactat és que entraves a les habitacions i eres plenament conscient que hi era la mort. Es veia. L'ambient era de mort. He parlat amb un resident al matí i a la tarda me l'he trobat mort. És dur entrar a una habitació sabent que aquella persona o persones moriran, o aquell mateix dia o l'endemà o aquella setmana, però moriran", expressa, i recorda la impotència d'aïllar una planta pensant que a les altres el virus encara no hi és. Però el virus hi era. Simplement encara no s'havia manifestat.

Sergi s'implicava i arribava a fer una mica de tot sense desatendre la seua funció com a treballador social, que passa per ser el vincle logístic i emocional entre els residents i les famílies, un vessant que s'accentua en temps de confinament, de preguntes sense resposta, de comunicació diària digital. De comunicar les morts i avisar que no es podran acomiadar del difunt. "També és cert que en algun cas, notes que la mort suposava un alleugeriment per al familiar, sobretot per als que ja tenien coll avall que el seu pare o la seua mare podia morir de qualsevol cosa, però en molts altres no era així, i en molts casos es tractava de gent que no havia de morir en guany ni l'any que ve, i amb els quals has fet un vincle. I vas a treballar i en falta un altre, i un altre, i et preguntes quan parerà." "M'he fet un fart de plorar i de maleir en arribar a casa", se sincera.

Amb el cribratge als residents i als professionals un cop se'n va fer càrrec el Departament de Salut, a Sergi li van fer una PCR i va donar negatiu. Només una, "quan se'ns hauria d'haver testat regularment, però és obvi que al sistema en el pitjor moment no li interessava testar els treballadors perquè ens haguessen donat la baixa a la majoria". Assegura en tot cas que no ha tingut por, que el que li ha pesat és la frustració i la incertesa: "No saber a qui preguntar, si t'arribarà el material, rebre informacions contradictòries de l'administració. La sensació és que a les residències afectades ens han dit: 'Feu el que pugueu amb el que teniu', i hem anat a la guerra amb cavalls de cartró".